

Jilemnice

Kraj: Liberecký

Správní obvod: Jilemnice

Nadmořská výška: 451 m n. m.

Počet obyvatel: 5 244

Adresa URL: www.mestojilemnice.cz

Okres: Semily

GPS souřadnice: 50.608897N, 15.506529E

První pís. zmínka: 1356 (668 let)

PSČ: 514 01

Facebook: [mestojilemnice](https://www.facebook.com/mestojilemnice)

Památky a zajímavosti Jilemnice

Město Jilemnice má velmi cenné historické jádro, které skládá ze tří na sebe navazujících souborů.

Na návštěvníky zapůsobí zejména typická atmosféra horského městečka.

Mezi největší architektonické památky patří bezesporu Jilemnický zámek, jenž pochází z 16. století, kdy jej nechali postavit Křinečtí z Ronova. Od nich panství zdědili Harantové z Polžic a Bezdržic a v roce 1701 zámek koupil pokrokový rod Harrachů, kteří ho v letech 1714 a 1895 rozšířili do dnešní podoby.

Během 2. světové války byl jejich majetek zkonfiskován a po válce připadla budova i pozemky československému státu. V zámku dnes sídlí Krkonošské muzeum, které vzniklo díky řediteli dívčí školy Jáchymu Metelkovi a učiteli Janu Bucharovi ze sbírek pro Národopisnou výstavu československou v roce 1891. Zajímavostí je unikátní Metelkův mechanický ozvučený betlém z let 1883–1913, či nejjemnější Iněná příze na světě.

V zámeckém parku se nachází řada vzrostlých stromů. Mezi nimi i mohutná 250 let stará lípa, která je nejstarším stromem ve městě. Proti vstupní bráně parku stojí pomník světoznámého geologa Františka Pošepného. Hlavní vchod do zámeckého parku je z Kostelní ulice. Expozice muzea: Historicko - etnografická expozice, historie českého lyžování, památky na hraběcí rod Harrachů, sbírka betlémů, soubor pohřebních cechovních štítů, Kavánova galerie.

Relikt kostela sv. Alžběty byl objeven v roce 2016 při archeologickém výzkumu v zámeckém parku. Pozůstatky této gotické stavby byly nalezeny v základech tzv. zahradního domku. Kostel sv. Alžběty v areálu jilemnického zámku připomínají archivní materiály ze 17. století coby pohřební kapli tehdejších majitelů panství – šlechtického rodu Valdštejnů a Harantů z Polžic a Bezdržic. Podoba kostela byla dosud známa jen z nemnoha dobových vyobrazení. Nalezenou stavbu se podařilo jednoznačně interpretovat a datovat do druhé poloviny 13. století až přelomu 13. a 14. století. Jde o nejstarší doložený zděný objekt v Jilemnici. Když v roce 1788 zanikl při požáru, nebyl už nikdy obnoven.

V nejbližší době se chystá obnova zahradního domku, kde vznikne expozice pozůstatků kostela sv. Alžběty, a v plánu je i naučná stezka zaměřená na poznání historického vývoje středověkého města.

Zvědavá ulička je unikátním souborem staveb lidové architektury. Většina domů pochází z doby po požáru města v roce 1788. Název uličky vychází z faktu, že domy na západní straně jsou za sebou postaveny tak, aby každý další byl posunut o jednu okenní osu blíž do ulice. Ta se tím rychle zužuje a stáčí, a domy působí dojmem zvědavosti svých obyvatel, kteří chtějí pozorovat dění na tehdejší hlavní třídě.

Kostel sv. Vavřince je stavbou vrcholného baroka, pochází z let 1729–1736. Byl postaven podle projektu J. J. Aichbauera. Typicky barokně nadýchaný tvar střech zde bohužel nenajdeme – vzal za své při požáru

města roku 1838. Tehdy byla chrámová loď narychlo zakryta obyčejnou sedlovou střechou a věž stanovou střechou. Najdeme zde cenný barokní interiér lodi. Vnější výzdobu chrámu provedl řezbář a sochař Jan Sucharda, z jehož rodu pochází i Cyril Bouda. Nad oltářem visí obraz Umučení sv. Vavřince od Dominika Kindermana, za pozornost stojí i soška Madony z počátku 15. století a cínová křtitelnice pod kazatelnou z roku 1545. Chrám má vynikající akustiku, kterou využívají barokní varhany z roku 1788. U kostela stojí sochy sv. Václava, sv. Barbory a sv. Jana Nepomuckého. K chrámu patří také empírová fara.

Ve městě Jilemnice najdete několik zajímavých budov z konce 18. a začátku 19. století, kdy město zažilo stavitelský zájem po obrovském požáru v roce 1838, který zničil spoustu domů v okolí náměstí. Po tomto velkém ohni byly kolem celého náměstí postaveny kamenné domy místo dosavadních dřevěných.

Budova dnešní městské knihovny pochází z počátku 18. století. Původně byla postavena jako správní budova panství Harrachů, poté sloužila jako ubytovna vysloužilých panských zaměstnanců. Ve východním křídle budovy sídlí od roku 1994 Městská knihovna Jaroslava Havlíčka. Oprava domu byla dokončena v roce 1998, kdy bylo také do průchodu umístěno torzo harrachovského erbu – tři zlatá pera a zlaté rouno. Budova občanské záložny. První peněžní ústav na okrese postavil svoji úřadovnu v roce 1868. Kupole budovy je z roku 1900. Podle původního plánu měla být postavena ještě jedna kupole na druhém konci domu, z plánu však z finančních důvodů sešlo.

Budova radnice. Na místě dnešní radnice stávala ve středověku patrně rychta. Do dnešní podoby byla budova upravena po požáru roku 1789, kdy ji nahradila současná klasicistní stavba, tehdy ovšem jen s pěti oblouky podloubí. Střecha byla roku 1819 snížena a uprostřed se objevila malá věžička s hodinami. V roce 1851 byla základní budova rozšířena jižním směrem. V současnosti zde sídlí Městský úřad Jilemnice. Na věži nalezneme unikátní opakovací hodiny z poloviny 19. století, které se pod věžní střechu dostaly při zmíněné přestavbě budovy. Odbíjejí každou čtvrt hodinu tak, že z počtu úderů a jejich tónů lze rozeznat počet čtvrtí i celých hodin. Navíc v každou celou hodinu počet celých v jiném tónovém zabarvení opakují. Například ve čtvrt na dvanáct odbijí 1x na malý a 11x na prostřední zvon, ve dvanáct hodin odbijí 4x na malý, 12x na prostřední a 12x na velký zvon, celkem 18x. Za den tak vyslechneme celkem 1020 úderů.

Majestátní budova spořitelny byla postavena v roce 1911 podle plánu hornobranského architekta Jana Vejrycha. Dne 7. 2. 1855 se zde narodila pozdější slavná pěvkyně pražského Národního Divadla Mařenka Laušmanová. Obě významná data jsou připomenuta na tabulce na fasádě budovy, v jejímž přízemí sídlí i městské informační středisko.

Pseudorenesanční budova bývalé dívčí školy je dílem významného českého architekta Jana Vejrycha. Byla postavena roku 1898 darem Městské spořitelny. Na šikmém rohu školních dílen je připevněna busta Josefa Hanuše, českého vědce v oblasti potravinářské a analytické. Medaile s jeho jménem je vědcům dodnes udělována. Škola je dnes součástí školního areálu.

Na Masarykově náměstí v Jilemnici se nacházejí dvě barokní sousoší pocházející z dílny M. B. Brauna. Sousoší Panny Marie je z roku 1723 a sousoší sv. Kříže pochází z roku 1710. Jilemnickou kuriozitou je 6 soch sv. Jana Nepomuckého. Jsou umístěny na náměstí, u kostela, v kostele, ve Zvědavé uličce a u domu čp. 34, který stojí u cesty na Hrbačov.

Empírová kašna na jilemnickém náměstí pochází z roku 1836. V letech 1989–1991 prošla opravou poškozených pískovcových dílců. Je plněna čtyřmi chrliči ze středního sloupku a fontánkou na

vrcholu.

Šaldův statek je jednou z architektonických památek města Jilemnice. Šaldův statek byl založen před rokem 1732. K hlavní roubené budově byly postupně přistavovány další objekty – chlív, kůlny a stodola.

Rodina Šaldova, jejíž jméno dům nese, jej získala na přelomu 19. století. Obývala dům až do roku 1964, kdy se přestěhovala do novostavby vzdálené cca 70m. Tím statek přestal sloužit k trvalému bydlení a postupem času začal chátrat. Žalostný stav celého stavení si později vynutil radikální rekonstrukci.

Jednotlivé části domu byly zdokumentovány, trámy očíslovány a poté byl dům postupně rozebrán.

Původní zdravé trámy byly využity, poškozené a nepoužitelné nahrazeny. Dům byl sestaven v původní podobě na nových základech zhruba o 30 m blíže ke Zvědavé uličce. Současný vzhled domu odpovídá stavu na přelomu 19. a 20. století. V současné době je Šaldův statek státem chráněnou kulturní památkou.

Sněhový Krakonoš Pokud se zima vydaří a nadělí dostatek sněhu, vzniká každoročně na jilemnickém

Masarykově náměstí obrovská socha vládce hor, Krakonoše. Sochání Krakonoše má v Jilemnici dlouholetou tradici, poprvé vyrostla podoba vládce hor ze sněhu na náměstí v roce 1909. Autorem současné sněhové sochy je od roku 1997 jilemnický výtvarník Josef Dufek. Krakonoš z jeho dílny má každým rokem trochu jinou podobu a těší se velkému zájmu turistů.

